

הלבוש ביטוי למהות

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת תצוה

מדוע משה מצווה על הדלקת המנורה? ♦ נר התמיד – עדות שהשכינה שורה בישראל ♦ הבגדים – הכבוד של האדם ♦ השבח בברכת 'מלביש ערומים' ♦ הציצית – הביטוי ללבוש הרוחני ♦ בגדי הכהונה מבטאים מהות ♦ ההבדל בין ציץ לתפילין ♦ הקב"ה מתפאר בישראל ♦ הגדלות של הרצי"ה ♦ השפעה מתוך הגדלות הפנימית

מדוע משה מצווה על הדלקת המנורה?

נאמר בפרשה:

וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כְּתִית לִמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד (שמות כז, כ).

ויש לשאול: מדוע הכפילות של הציווי 'ואתה תצוה' ולא נאמר רק 'צוה', ושאלה נוספת: מדוע השוני מהציווי בפרשת אמור על המנורה שם לא כתוב בכלל 'אתה':

וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: **צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כְּתִית לִמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד (ויקרא כד, א-ב).**

הרמב"ן כותב שיש הדגשה, שדווקא משה צריך להיות המצווה. הרמב"ן לא פירש מדוע השינוי בפרשת תצוה.

ה'כלי יקר' שואל גם על ההמשך: "וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כְּתִית לִמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד", והרי במנורה היו שבעה נרות ולמה כתוב 'נר', ועוד שואל על המשך הפסוק: "בְּאֵהָל

מועד מחוץ לפרכת אשר על העדת יערך אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני ה' (שמות כז, כא). הפסוק הזה לכאורה לא נצרך, כי מקום המנורה ידוע, ולמה היה צריך לפרט את המיקום.

נר התמיד – עדות שהשכינה שורה בישראל

משיב הכלי יקר, שהיה תלמידו של המהר"ל:

הקב"ה אמר לנו: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח) וכדי להראות שהשכינה שוכנת בישראל, היו לוחות הברית עדות שהשכינה שוכנת בישראל מפני שבנס היו עומדים, כפי דברי חז"ל שהאותיות מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים" (שבת קד.).

האותיות היו חקוקות מצד אחד לצד שני ואות ס' סגורה, ומנס זה רואים שריבונו של עולם שוכן בישראל. אבל הלוחות נמצאים בפנים, בקודש הקודשים, והפרכת מסתירה את הלוחות, ואיך יראו שהקב"ה שוכן בישראל - התורה מדגישה "באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על העדת", בקודש הקודשים יש עדות, אבל צריך שגם מחוץ לפרכת יראו כולם שיש עדות, שהיא "להעלות נר תמיד", שהיו שמים בנרות שמן שהיה מספיק לכל הלילה וכל הנרות חוץ מנר המערבי היו דולקים כל הלילה וכבים בבוקר, והנר המערבי היה דולק כל הזמן. זו עדות שהשכינה שורה בישראל. יש דעה בחז"ל שהנר המערבי בכלל לא היה כבה אלא דולק כל השנה כולה.

מי צריך להראות את זה, משה רבינו! שדרכו מאיר האור האלוקי לעולם. כאשר משה נולד נתמלא כל הבית אור, ומשה רבינו ממשיך להופיע את אור ה' דרך הניסים שמראים את אור ה' בעולם באופן גלוי. לכן אומר לו הקב"ה: 'ואתה תצוה', אתה שמופיע את האור האלוקי, ואת השראת השכינה בישראל באוהל מועד מחוץ לפרכת. לכן התורה בפרשת תצוה לא מדברת בכלל על מצוות המנורה אלא על נר התמיד שהיה עדות.

האברבנאל אומר שהכתוב "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך", מכון לעתיד. בפרשת אמור - אתה תצוה את בני ישראל לקיים את מצוות הדלקת המנורה. ויש לשאול: למה הקב"ה אומר לו שיצווה בעתיד. אומר הכלי יקר שלא מדובר על מצוות המנורה בכללותה, אלא על הנס שנעשה במנורה, על הנר תמיד שדולק בלי הפסק,

'להעלות נר תמיד'. לכאורה המנורה לא דולקת תמיד, כי הנרות דלקו רק בלילה, אבל יש נר אחד שהיה דולק תמיד, עדות שהשכינה שורה בישראל, וזה מיוחס דווקא למשה. 'הכלי יקר' שמביא את הדברים הללו, אומר שזה פירוש יקר.

הבגדים – הכבוד של האדם

הפרשה ממשיכה לבגדי הכהונה. מפרטת לפרטי פרטים איך צריך להיות כל בגד ובגד של הכהנים הרגילים וגם של הכהן הגדול. כל דבר צריך להיות מסודר על פי ה'. מה התפקיד של הבגדים. אומרת הגמרא במסכת שבת (קיג.):

"וְכַבְדָּתוֹ מַעֲשֵׂוֹת דְּרָכָיו" (ישעיהו נח, יג), וכבדתו - שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. כי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבודותי.

ר' יוחנן היה קורא לבגדים - 'המכבדים אותי', כבודי מופיע בבגדים, ורש"י פירש שמכבדים את בעליהם. וכך הגמרא אומרת בהמשך על רות שהלכה לבועז:

"וְרַחֲצָתָּ וְסָכָתָּ וְשִׁמְתָּ שְׂמֹלֶתְךָ" (רות ג, ג) – אמר רבי אלעזר: אלו בגדים של שבת. אמר ר' יוחנן מניין לשינוי בגדים מן התורה? שנאמר "וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים".

כשהכהן הגדול היה נכנס לקודש הקודשים, היה לובש בגדים מיוחדים המתאימים לקודש הקודשים, ובחוץ לבש בגדים אחרים. ורש"י אומר שהוא דרך כבוד לפני המקום. לכאורה אנשים חושבים - מה חשובים הבגדים, העיקר זו הכוונה, הפנימיות, הרצינות בעבודת ה', הבגדים הם דבר חיצוני! אבל חז"ל אומרים לנו שזה לא כך. ממשיכה הגמרא:

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו - חייב מיתה, שנאמר "כָּל מְשֻׁנָּאִי אֶהְיֶה מוֹת" (משלי ח, לו) אל תקרי משנאי אלא משניאי.

אם תלמיד חכם שמייצג את דרכה של התורה מופיע בצורה לא מתאימה, הוא גורם כביכול זלזול כלפי התורה, כלפי שמיים.

השבח בברכת 'מלביש ערומים'

בכל בוקר אנחנו מברכים ברכת 'מלביש ערומים'. מסביר הרב, במבט הפשוט אנחנו מודים להקב"ה שסידר לנו בגדים ללבוש אותם. אך יש כאן רעיון יותר עמוק. בעלי חיים

לא מרגישים שחסר להם משהו כשהם לא לבושים, לאדם יש חוש בריא של צניעות, והוא מרגיש שצריך להיות מכוסה ולא לגלות את כל גופו. זאת אומרת, אנחנו מודים להקב"ה שעשה לנו חוש טבעי ובריא של צניעות. אמנם זה בא מתוך ירידה. כשהקב"ה ברא את האדם הראשון, בהתחלה הוא לא נצרך לבגדים, כי היה במדרגה גבוהה וטהורה כל כך שלא היה שום חלק שלא מתאים שצריך להסתיר אותו. הכול היה ברמה של קודש. גם החלקים שלכאורה אנחנו מתייחסים אליהם כחלקים שצריכים לכסות, ששם היצרים, הכול היה מקודש, כל הנטיות היו של קודש. אבל אחרי החטא, אדם וחווה ירדו במדרגה והרגישו שהם ערומים, ושאי אפשר להם להיות בלי בגדים. זאת אומרת שבמקור האדם היה צריך להיות במקום כזה שלא צריך כיסוי.

הלבוש מבטא את עניינו של האדם במקום שהוא נמצא. כל אחד ואחד בוחר לו לבוש כמו שהוא אוהב, אחד אוהב לבוש כזה ואחד אוהב לבוש אחר. הבגדים מבטאים את המהות של האדם. כיסוי הראש מבטא את המהות של האדם. ובאה התורה ואומרת שגם הכוהנים בעבודת ה' צריכים לבטא את הגודל של עבודת ה', להוציא אותה מן הכוח אל הפועל ולבטא אותה בבגדים שהם לובשים.

הציצית – ביטוי ללבוש הרוחני של האדם

מצוות ציצית שקולה ככל המצוות כולן. באדם יש רמ"ח איברים ושס"ה גידים. כל איבר כנגד מצוות עשה וכל גיד כנגד מצוות לא תעשה. לאדם יש תוכן פנימי של כל המצוות כולן, והטלית מכסה את ראשו ורובו, ורובו ככולו. זאת אומרת, הטלית מכסה את כל האיברים שמבטאים את כל המצוות. אומר הרב שלאדם יש נשמה פנימית עליונה אלוקית, היא נסתרת, היא המקור שממנו כל הכוחות נובעים. המקור הזה הוא מקור עליון, פנימי, נשמתי, ניצוץ אלוקי. המקור הזה מופיע במידות, באופי, בתכונות של האדם, שהן בעצם מבטאות את התוכן הפנימי, את הנשמה האלוקית של האדם. לכל אחד יש אופי מיוחד, ביטוי מיוחד של הנשמה האלוקית המיוחדת שלו. מהמידות מתפתחים האופי והתכונות של האדם, ואחר כך הוא מתנהג במעשים בפועל על פי האופי והמידות שלו. זאת אומרת, המעשים שמגלים בפועל את האופי של האדם הם הלבוש של הנשמה. יש לבוש של הנשמה שהן מידות, ויש לבוש של הגוף שהוא גם כן מידות. הבגד הוא מבטא את ההופעה, ולבגד יש ציציות בצדדים שמבטאים את המעשים.

מצוות הציצית מגלה את כל עניינו של האדם, שיש לו נשמה, שעניינה להופיע בלבוש, ובהמשך להופיע במעשים מפורטים כולם שהם המצוות.

אנחנו צריכים להרגיש שהמצווה הזאת עוטפת אותנו וכשאנחנו עטופים במצווה הזאת אנחנו עטופים באור ה'. צריכים להרגיש קדושה. מצוות הציצית מעלה אותנו למעלות גדולות.

בגדי הכהנים מבטאים את המהות ופועלים כפרה

הכהנים צריכים לבטא את מקומם ותפקידם ולכן יש להם בגדים מיוחדים. לכהן הגדול יש בגדים מיוחדים נוספים, כי הוא מבטא את המהות הפנימית השורשית של כללות האומה בכללותה, הלבושים שהוא לובש הם לבושים שמבטאים את עניינו הכללי של עם ישראל. הבגדים פועלים כמו מצוות ציצית שמבטאת את רצון ה'. חז"ל אומרים במסכת ערכין (טז), שלכל בגד ובגד שהיה לובש הכהן הגדול היה תפקיד:

אמר ר' ענני בר ששון: למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות? לומר לך: מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין; כתונת מכפרת על שפיכות דמים דכתיב: "וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכֹּהֲנִים בַּדָּם" (בראשית לז, לא). מכנסים מכפרים על גילוי עריות, דכתיב: "וַעֲשֵׂה לָהֶם מְכַנְסֵי בָד" (שמות כח, מב), לכסות בשר ערוה. מצנפת מכפרת על גסי הרוח, דאמר רבי חנינא: יבא דבר שבגובה (המצנפת, שהיא על ראשו) ויכפר על מעשה גובה - שזה גסות רוח. אבנט מכפרת על הרהור הלב (אבנט ליד הלב), אהיכא דאיתיה. חושן מכפר על הדינין, דכתיב: "וַעֲשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט" (שמות כח, טו). אפוד מכפר על עבודה זרה, דכתיב: "וְאֵין אֲפֹד וּתְרָפִים" (הושע ג, ד). מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול (למעיל היו פעמונים שהשמיעו קול). ציץ מכפר על מעשה עזי פנים כי הציץ הוא על המצח, כתיב הכא: "וְהָיָה עַל מִצַּח אֹהֶרֶן" (שמות כח, לח), וכתוב התם: "וַיִּמָּצַח אִשָּׁה זֹנֶה הָיָה לָךְ" (ירמיהו ג, ג).

הגמרא מביאה את כל זה, להראות מה הלבושים של הכהן הגדול היו מבטאים. הכהן הגדול הוא במדרגה רוחנית עליונה והוא משפיע שפע של קדושה על כל ישראל. הבגדים רק מבטאים את המהות הפנימית. לא הם עשו את הכפרה, אלא בגלל שהבגדים מופיעים את הקדושה הפנימית, מופיעה כפרה. בגדי הכהן הגדול מבטאים את קדושתו של הכהן

הגדול. כל בגד מכסה מקום ומבטא את המעלה הפנימית הגדולה של הכהן הגדול שהיה קשור מאוד לריבונו של עולם, וממשיך מהמקור העליון שפע של קדושה. השפע של הקדושה מתקן תיקונים, מסלק קלקולים, ומזכך את המציאות, וזה מתבטא בבגדים.

ההבדל בין ציץ לתפילין

כך גם כשאדם מניח תפילין. עניינם של התפילין הוא להופיע את הקדושה שיש באדם. זה גם מביא אותו לקדושה. עיקר עניין התפילין הוא שאדם מישראל מניח תפילין על ראשו ועל ידו, הנחת התפילין מבטאת שיש לו מוח שיש בו אור ה', ויש יד שמבטאת שכל כוח המעשה שלו מקורו בקודש, וכל ההתנהגות שלו במקור היא קדושה, וזה מתפשט גם על כל המעשים. גם זה משפיע על האדם. מצד אחד זה מבטא את האדם, ומצד שני כשהקדושה הפנימית של האדם מתבטאת, האדם מתרומם ומתעלה על ידי זה. עניינם של התפילין והבגדים להופיע ולגלות את העומק והמהות הפנימית של המציאות של אדם מישראל. אדם מתעטף בציצית, מניח תפילין, הוא מביע שיש לו נשמה אלוקית שיש לה תוצאות של מעשים של קודש הנובעים מהנשמה.

זה העניין של הציץ של הכהן הגדול. חז"ל אומרים שמציץ אנחנו לומדים שחייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה:

דאמר רבה בר רב הונא: חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה, קל וחומר מציץ: מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת - אמרה תורה "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד" (שמות כח, לח) - שלא יסיח דעתו ממנו, תפילין שיש בהן אזכרות הרבה - על אחת כמה וכמה! (שבת יב.).

בציץ שעל מצחו של אהרן יש רק אזכרה אחת - שם ה'. בתפילין של ראש עשרים ואחת אזכרות, ובתפילין של יד עוד עשרים ואחת אזכרות. מדוע בציץ יש פחות אזכרות מאשר בתפילין, לכאורה בציץ של אהרן הכהן הגדול שהוא יותר במדרגה של קדושה אלוקית, צריכים להיות יותר אזכרות?

הרב מסביר (מובא בחומש הרא"ה) שיש מדרגות בעבודת ה', האדם צריך שכל המעשים יהיו מכוונים לשם שמיים 'כל מעשיך יהיו לשם שמיים', אבל יש בזה מדרגות. יש אדם שיש לו הרבה מצוות ותפקידים לעשות, תורה, עבודה, חסד, רחמים, חכמה, נבואה, אבל

ככל שעולים במדרגות, כל השאיפות מתאחדות לשאיפה אחת. כשאדם לא נמצא במקום הזה, הוא לא מסוגל לראות את הכול ביחד, מצוות שבין אדם למקום, מצוות שבין אדם לחברו, מצוות כלפי תלמידי חכמים, כלפי שווים לו, כלפי פחותים ממנו. אלו מטרות רבות, וכל מטרה היא גדולה וממלאה את הלב ועומדת בפני עצמה. אבל כשאדם מתבונן לעומק, הכול נהיה מגמה אחת, אל ייחוד ה'. זה היה הכהן הגדול שהייתה על מצחו אזכרה אחת. אדם רגיל לא נמצא במקום הזה, אז יש לו הרבה מטרות חשובות שכמובן ביסודן מקורן אחד, הוא עוד לא הגיע לגודל של הייחוד הזה להבין שכל מטרה מחוברת עם מטרה אחרת.

עכשיו יש קל וחומר, אם אדם נמצא במקום נמוך ממדרגה הזאת של אהרן הכהן, הוא צריך יותר להיזהר שלא להסיח את דעתו, קל וחומר מציץ. אם בציץ כתוב: "והיה על מצחו תמיד", ללמד שתמיד אתה צריך למשמש בציץ, כדי לזכור ולהיות בתודעה שיש ציץ על המצח, וזה נאמר בכהן הגדול שנמצא במקום גבוה כזה, על אחת כמה וכמה אנשים שלא נמצאים במקום הגבוה הזה, שעוד יותר צריכים להיזהר מלהסיח את הדעת. אם כן בתפילין יש כ"א הזכרות שלכאורה זה יותר מציץ, אבל זו באמת התפרטות, אין כאן את הגודל האחד שמחבר הכול ביחד.

כפי שאמרנו, התפילין מבטאים את התוכן הפנימי של האדם, והם גם פועלים לרומם את האדם. האדם צריך לזכור לא רק מה שיש לו על מצחו, אלא מה שיש לו בתוך תוכו. שיש לו מהות פנימית של קדושה, שמתבטאת בהנחת התפילין. המהות שלו היא מהות של קודש, יש לו נשמה קדושה, יש לו תכונות קדושות, ויש לו כוח מעשי קדוש, והקדושה הזאת מופיעה בהנחת התפילין. זו הכוונה שאסור לאדם להסיח דעתו מהתפילין, להיות כל הזמן בתודעה הזאת.

הקב"ה מתפאר בישראל

נביא עוד מדברי הרמב"ן. התורה מצווה "וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחֱיד לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת" (שמות כח, ב) - כלומר צריך לעשות בגדים יפים שיהיו ממש לכבוד ולתפארת. הרמב"ן מסביר שבגדי תכלת אלו בגדים של אנשים מאוד מכובדים, ובני מלכים היו הולכים עם בגדים כאלה, וכך גם כותב האבן עזרא. מוסיף הרמב"ן:

ועל דרך האמת "לכבוד ולתפארת", יאמר שיעשו בגדי קדש לאהרן לשרת בהם לכבוד השם השוכן בתוכם ולתפארת עזם, כדכתיב "כִּי תִפְאֶרֶת עֲזָמוֹ אֶתָּה"

(תהילים פט, יח), וכתוב "בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו ה'ה לשפּת אש" (ישעיהו סד, י), וקדשנו הוא הכבוד ותפארתנו תפארת ישראל. ועוד נאמר: "עז ותפארת במקדשו" (תהילים צו, ו), וכן "לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד" (ישעיהו ס יג), שיהיה מקום המקדש מפואר בתפארת, ומקום רגליו הוא מקום בית המקדש, מכובד בכבוד השם, וכן "ובישראל יתפאר" (שם מד, כג).

שהכוהנים יהיו לבושים בכבוד ולתפארת, זה כבוד ה', לא כבוד הכוהנים. הכוהנים מופיעים את כבוד ה', מופיעה תפארת ה' ושבח ה'. בית המקדש היפה והמפואר והמכובד מאוד, זה כבוד ה' המופיע במציאות. "ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיהו מט, ג). הקב"ה מתפאר בישראל, פירושו של דבר, שריבונו של עולם מופיע בעולם רק על ידי עם ישראל. כביכול הקב"ה צריך את עם ישראל כדי שיתגלה כבודו בעולם, ומבלעדיהם כבודו לא מתגלה. לא רק שישראל מכבדים ומתפארים בהקב"ה, שאנחנו שייכים לריבונו של עולם, לתורה, לקודש, למצוות, זכינו להיות גוי מאוד מכובד, להתפאר בכבודו של הקב"ה, אלא בעצם גם הקב"ה מתפאר בנו, כי אנחנו נושאים את שמו בעולם, ובלעדינו אין שמו נישא בעולם. עם ישראל הוא כסא כבוד ה'.

כך גם בהמשך הפרשה על הפסוק "ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלהים: וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני ה' אלהיהם" (שמות כט, מה-מו), אומר הרמב"ן:

ואם כן יש בענין סוד גדול, כי כפי פשט הדבר השכינה בישראל צורך הדיוט ולא צורך גבוה. אבל הוא כענין שאמר הכתוב "ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיהו מט, ג), ואמר יהושע: "ומה תעשה לשמך הגדול" (יהושע ז, ט).

בפשט אנחנו צריכים שהקב"ה ישרה שכינתו עלינו, זה לא צורך גבוה. זה זכותנו שהקב"ה משרה שכינתו עלינו. אבל הקב"ה מתפאר בנו, אומר יהושע: אם חס וחלילה יכלו ישראל, איך שמו הגדול של ה' יופיע? מי נושא שמך בעולם? ישראל!

ופסוקים רבים באו כן, "אנה למושב לו" (תהילים קלב, יג), "פה אשב כי אותיה" (שם יד).

הקב"ה רוצה לשבת בתוכנו כאילו צריך אותנו כדי להתגלות בעולם. הרמב"ן מביא שרמז לזה גם האבן עזרא, "ויפה פירש הדבר הזה שהקב"ה רוצה לשכון בתוכנו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

הרב צבי יהודה היה חוזר הרבה שיש הדדיות, כביכול, שעם ישראל מצד אחד נושא את שם ה' בעולם ומצד שני שם ה' נישא על ידי עם ישראל, רק על ידי עם ישראל הקב"ה מופיע. הוא בחר בנו, ישראל אשר בך אתפאר. הרב צבי יהודה היה מדגיש בתפילה את המילים 'פארו עלי ופארי עליו', הוא מתפאר בי ואנחנו מתפארים בו.

הגדלות של הרב צבי יהודה

השבוע חל יום השנה לפטירתו של מורנו ורבינו הרב צבי יהודה. מה היה המיוחד ברצ"ה. כשפגשנו אותו, ראינו גדלות! הרב צבי יהודה היה אדם גדול. השבוע הסתכלתי בשיחות לפרשיות השבוע שהיה כותב הרב רבינוביץ, בתקופה שבה הייתי בין התלמידים. יש גם מהדורה שהוציא הרב אבינר. אלו ממש שני סגנונות שונים של דיבור. בתקופה שאנחנו היינו התלמידים, השיחות של הרב צבי יהודה היו מאוד כלליות, היה רק רומז דברים. אני מסתכל בשיחה, אני רואה איזו בקיאות, איזה היקף, אלו רמזים, ממש ידע את כל התורה כולה. כשמסתכלים במאמרי ההלכה שלו שסוקר את כל הנושא של המחשבה והדיבור בתורה, מתי מספיקה מחשבה, מתי צריך גם דיבור, מביא ראשונים ואחרונים בהיקף עצום. לא ראו את זה בשיחות, רק כשמסתכלים במאמרים, רואים את כל הגודל הזה. הרב צבי יהודה הסתיר את כל הידע העצום שהיה לו בתורה. לא גילה לנו את העיסוק שלו בזה. אבל אנחנו ראינו את העוצמה שלו. כל מה שהוא עשה, עשה עם כל הלב, עם כל הכוחות. התפילה שלו הייתה מכל הלב. היחס שלו לכל תלמיד היה עם כל הלב. אהב את כלל ישראל מאוד, את התורה מאוד, את ארץ ישראל מאוד והכל כמובן מתוך אהבת ה' הגדולה, שממנה מתפשטת אהבה אל כל דבר שבקדושה. הכול חזק ועוצמתי, וזה השפיע עלינו השפעה עצומה.

השפעה מתוך הגדלות הפנימית

הרב צבי יהודה לא היה צריך להגיד במפורש מה לעשות. אחרי מלחמת ששת הימים, הרב צבי יהודה דיבר כל הזמן על חשיבותה של ארץ ישראל. לכל התלמידים היה ברור שחייבים ליישב את ארץ ישראל. הוא לא אמר לאף אחד לעשות. הוא לא אמר חב"ה

תתארגנו, תלכו עכשיו להקים את כפר עציון מחדש, את חברון, לכו להתיישב ליד שכם. הוא צעק - איפה שכם שלנו? איפה חברון שלנו? אבל הוא לא אמר מה לעשות. הוא כל כך העמיק בתוכנו את אהבת הארץ שהיה ברור שחייבים לבטא זאת בפועל. אז קמו תלמידים מהישיבה, הראשון שעשה את זה היה הרב חנן פורת שהיה תלמיד בישיבה, והיה גם מבני כפר עציון שלפני מלחמת השחרור. ברגע שהיה אפשר, מיד אחרי המלחמה, התחיל לפעול כדי ליישב את כפר עציון מחדש. אחרי זמן, התעוררו עוד מתלמידי הישיבה, הרב לוינגר והרב ולדמן ועוד, ואמרו שצריך ליישב את חברון, לא שייך שלא ליישב את חברון, הרב צבי יהודה אמר איפה חברון שלנו - צריך ליישב את חברון. אחר כך צריך ליישב את שכם, הרי הרצ"ה אמר איפה שכם שלנו? אז עולים מתלמידי הישיבה ליישב את שכם, בני קצובר, והרב פליקס, כולם מתלמידי הישיבה. למה עשו את כל זה כי הרצ"ה העמיק בתוכנו את הרצון הגדול הזה להיות מחוברים לאהבת ארץ ישראל, לתורה ולעם ישראל. אלו לא שלוש מטרות נפרדות, זו מטרה אחת, הכול הופעת שם ה' בעולם, הוא מופיע על ידי עם ישראל, על ידי ארץ ישראל, ובתורת ישראל.

אצל הרצ"ה הכול היה עמוק, הכול היה שקול. גם הדיבור שלו היה שקול, כל מילה אחראית, לא היה אומר מילים ואחר כך היה אומר סליחה טעית. לא היה חותם על משהו ואומר אחר כך החתימו אותי ולא שמת לב. לא היו אצל הרב צבי יהודה דברים כאלה. כל מילה אצלו הייתה עם מחשבה מאוד מוקדמת, קודם שקל אם להוציא את המילה הזאת מהפה. כשרבין אמר שהוא מוכן לצאת עם פספורט לכפר עציון, זאת אומרת, כאילו למסור לערבים את כפר עציון ואחר כך הוא התחרט ואמר שזו הייתה פליטת פה, הרצ"ה אמר שהוא לא מכיר במושג הזה 'פליטת פה'. ואז היה מספר לנו על גדול אחד שהגדלות שלו הייתה - לא לטעות. גם על החפץ חיים היה מספר שכתב שלא לדבר לשון הרע, אז בדרך כלל אדם שלא רוצה לדבר לשון הרע ידבר פחות ויהיה יותר שתקן, ואז פחות ידבר לשון הרע. הרב צבי יהודה היה מספר שהחפץ חיים היה דווקא איש שיחה, מרבה לשוחח עם אנשים, ואף פעם לא היה מדבר לשון הרע. היה שולט על הפה. היה חוזר הרבה שצריך לשלוט על הכוחות, לא מדברים אם לא חשבו קודם שזה נכון וראוי. חזר הרבה פעמים על זה, כמה הפה הוא הדבר הבסיסי והמרכזי של האדם, "ויהי האדם לנפש חיה" - לרוח ממללא. לכן אמר בישיבה שילמדו שמירת הלשון כל יום

בקביעות. אחרי שכבר למדו וסיימו את כל הספר פעם ופעמיים, אמר להמשיך ולהמשיך, כדי שאדם יתרגל לשלוט על הפה.

שלטון על הפה, שלטון על הגוף ושלטון על האיברים. אפילו כשהרצ"ה רקד, הייתה לו תוכנית איך הוא מרים את הרגל, ואיך מוריד את הרגל, היה מתוכנן. בריקוד כשמרימים את הרגל אתה מתעלה, אחר כך אתה מוריד את הרגל אתה ממשיך שפע קדושה למטה. ריקוד זו עבודת ה'. זה לא סתם לרקוד לשמוח, אלא כל תנועה שאדם עושה מבטאת עומקים פנימיים.

זה המשך למה שקראנו בפרשה. כשאתה לובש בגד מסוים, זה בדווקא, מה ללבוש, איפה ללבוש ואיך ללבוש, הכול צריך להיות מכוון. כל מעשה שאדם עושה צריך להיות מתוך כוונה ושליטה. שליטה על המעשים, שליטה על הדיבורים וכמובן צריך לשאוף לשליטה על המחשבות. זו הייתה הגדלות שלו. יש אדם בקיא גדול בתורה, ידען גדול, פלפל גדול, זו מעלה גדולה, כמובן, אבל העומק שפגשנו אצל מורנו ורבנו זה היה משהו אחר. סדר גודל אחר של גדלות איכותית, לא רק כמותית.

יש אנשים שמתפללים באריכות זו כמות, ויש שאדם שמתפלל בקיצור אבל התפילה עמוקה מאוד זו איכות. לא הכמות העיקר אלא האיכות של האדם, שכל מעשה שהוא עושה בא מלפני ולפנים, ישר מעומק הנשמה ואז כמובן המשמעות של זה אחרת לגמרי. לכן דברים היוצאים מן הלב חודרים אל הלב. לכן הדברים של הרצ"ה השפיעו מאוד. כשאדם אומר דברים שטחיים, שאין להם כיסוי, או שיש להם רק כיסוי חלש ושטחי, זה פחות משפיע. מה שיוצא מעומק הלב נכנס לעומק הלב. מה שיוצא משטחיות הלב, נכנס לשטחיות הלב.

הרצ"ה היה אכפתי מאוד. לא יכול היה לסבול לראות דברים של קלקולים. כל דבר קטן היה דבר גדול בעיניו. כשאדם גדול, כל דבר קטן שהוא עושה זה דבר גדול. הרב מדבר על זה באורות הקודש, מוסר הקודש, שיש גאונות של חסד. זו לא הכמות של מעשים שאנשי חסד עושים, זו האיכות. יש גאונות של חסד. כך הרב מגדיר אדם עמוק מאוד שחפץ לעשות חסד ולפעמים הוא לא מצליח, כי אין לו את התנאים להוציא מן הכוח אל הפועל. אבל הקצת שהוא עושה הוא גדול מאוד, כי זה מביע עומקים גדולים. זו הייתה המיוחדות של מרן הרב צבי יהודה. שנזכה להמשיך את דרכו בע"ה.

השיחה נמסרה בשנת התשפ"ב

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

